గోలకొండ పత్రిక

[illegible]
ప్రతి బుధవారము శనివారము ప్రకటింపబడును.

REGISTERED No. N. 45 హైదరాబాదు—దక్కన్. REGISTERED No. M. 2185

సంపుటము ౨ { ప్రభవ సంవత్సర మాఘ బ॥ ౯ బుధవారము (౧౬ ఫిబ్రివరి ౧౯౨౭) { సంచిక ౨౨

జపానులో విద్యావ్యాప్తి

(యాత్రికుడు)

జపానులోని నేటి విద్యావిధానము గత ౬౦ సంవత్సరముల కృషిఫలితము. ౧౮౬౮ సంవత్సరమున పూర్వపు సంస్థలు సంపూర్ణముగ మాయమయ్యెను. నేటి ౪౫ వేల పాఠశాలలలో మచ్చునకు "కేమాగిజుకు" పాఠశాల యొకటి మాత్రము అనాటిది నిలిచి యున్నది.

నాడు

౧౮౬౮ సంవత్సరమునకు పూర్వము దేశమంతయు సామంతప్రభుల అధికారమున నుండెను. ఒక్కొక్కనికి ఒక్కొక్క దుర్గముండెను. కోటలచుట్టు చిన్నపట్టణములుండెను. ఇవియే ఆసంస్థానములకు ప్రధాన నగరములు, ఇట్టివి సుమారు ౨౦౦ ఉండెను. ప్రభుసంతతి వారిబోధనకై చిన్న "తెరకోయా" పాఠశాలలుండెను. "సామురైలు" (ఉన్నత తరగతులు) శాఖవారి కొఱకు వేరు పాఠశాలలుండెను. ఈ పాఠశాలలలో పురాతన సాంప్రదాయముల ననుసరించుచు మన దేశపు "అరటిదప్పపై సాలంతులు" వంటివారు పాఠములు చెప్పుచుండిరి. సక్రమమగు పద్ధతులలో, కేంద్ర ప్రభుత్వముచే నడుపబడు విద్యాసంస్థలు గాని సంతతాభివృద్ధి పథముల ద్రొక్కుచు నడచుచున్న విద్యావిధానము గాని లేకుండెను. ఈ వంశ పద్ధతిసంతతియు మెయిజి చక్రవర్తియొక్క శాసనముతో నెగురగొట్టి, యొక నూతన విధానమును ప్రవేశపెట్టి, అమితోత్సాహముతో సంపాదించి, మూలమూలల విద్యాసంస్థల స్థాపించి నేటి గర్వముతో ముఖవిజయవంతమగు జపాను దేశమునకు దారిదీసెను.

నేడు

ఈ నూతన శాసనము ప్రకటించుటచే "జపానులో విద్యావిహీనులుండ కూడదు" అని మెయిజి చక్రవర్తి చాటించిన ఈ ప్రకటన నేడు అక్షర ప్రమాణముగ సత్యమయినది. ఈ క్రింది సంఖ్యలవలన క్రమముగ పాఠశాలలు, విద్యార్థుల మొత్తము తెలియగలదు.

సంవత్సరము	పాఠశాలలు	విద్యార్థులు
౧౯౧౯	౪౧౬౫౦	౮౬౭౮౭౫౩
౧౯౨౦	౪౨౩౫౪	౯౯౯౪౨౪౬
౧౯౨౧	౪౩౯౨౦	౧౦౪౨౫౪౪౨

ఇట్లు విద్యాసంస్థలు, విద్యార్థులు నానాటికి పదులు, వేలు చొప్పున పెరుగుచున్నవి. ఈ పాఠశాలలలో కొన్నిటిని ప్రభుత్వమువారు, కొన్నిటిని స్థానిక ప్రజా సంఘములు, కొన్నిటిని ప్రత్యేక సమితులు పోషించుచున్నవి.

విద్యావిధానము

జపానుదేశపు విద్యావిధానము నాల్గు మెట్లుగ దెలుపవచ్చును. మొట్టమొదట ప్రాథమిక పాఠశాలలు గలవు. ఇవి కనిష్ఠ, ఉన్నతములుగ రెండు శాఖలుగా విభజింపబడి యున్నవి. కనిష్ఠ ప్రాథమిక శాఖలో ౬ తరగతులు గలవు. ఉన్నత ప్రాథమిక శాఖలలో ౨ తరగతులు గలవు. ప్రతిబాలుడును బాలికయు, నిర్బంధముగ కనిష్ఠ ప్రాథమిక తరగతుల విద్య నభ్యసించి తీరవలెను. ఉన్నత శాఖావిద్యను ఎవరిచ్ఛ స్వేచ్ఛకు విడువబడి యున్నది.

ఈ ప్రాథమిక పాఠశాలలపై మెట్టుగ మాధ్యమిక పాఠశాలలు గలవు. వీనిమీద ఉన్నత పాఠశాలలు గలవు. ఈ తరగతికి సరిగా వ్యవసాయము, వాణిజ్యము, పరిశ్రమ, వైద్యము, మున్నగు సాంకేతిక విద్యాస్థానములున్నవి. విశ్వవిద్యాలయములో న్యాయశాస్త్రము, అర్థశాస్త్రము, కళలు, వ్యవసాయము, శిల్పశాస్త్రము మున్నగు వివిధకళాశాలలుండును.

ప్రతి మాధ్యమిక పాఠశాలలోను చైనా భాషను, ఇంగ్లీషు భాషను నేర్పుదురు. స్వీడను దేశపు ఖేలనములు, కసరత్తులు గఱపుదురు. కత్తిసాము, "జూజిట్సు" యనబడు జపాను దేశపు కుస్తీని యిష్టమున్న బాలుడు నభ్యసింపవచ్చును.

నీతి

పై విషయములతో బాటు "నీతి" కూడ యొక పఠనీయాంశము. దీనికిని ఆచార బద్ధమగు "మతము"నకును ఏట్టి సంబంధము లేదు. కాని ఈ నీతి జపాను దేశములో మత సంబంధము లేకనే ప్రబలుచున్న విశుద్ధనీతి ఐక్యతపై ఆధారపడి యున్నది. దేశభక్తి, ఆత్మగౌరవము, దేశీయాశయముల యెడ దీక్ష మున్నగు వాని యంకురములీ పాఠశాలలలోనే నాటబడును. అయినను ఈ సూత్రములు వారిని సంకుచిత దృష్టిగల వారిగను, గ్రామ్య స్వభావులను చేయుటలేదు. ఒక నీతిని గూర్చి వ్యాఖ్యానము చేయునపుడు నానాజాతి చరిత్రలనుండియు, నానాజాతి మహాపురుషుల జీవితముల నుండియు ఉదాహరణములు గైకొందురు. ఈ విషయమున గనబఱచెడు శ్రద్ధ అన్యదేశముల విద్యావిధానములందెందును గానరాదు. కొలదికాలము నుండియు "నానాజాతిశాంతిస్థాపన" నొక పఠనీయ విషయముగా గఱపుచున్నారు.

ఈ యభ్యుదయ ప్రబోధమునకు కారణము లెవ్వి?

విద్యాదీక్ష

ప్రజల విద్యాదీక్ష దీనికి ప్రథమ కారణము. ఇదియే ప్రబల కారణము కూడను. ౧౮౬౮ సం॥ రము పూర్వపు నిరుత్సాహకర పరిస్థితులలో కూడను, సామాన్యప్రజలు, తిరిగి అవకాశము, ద్రవ్యబలము, సహాయము లేనప్పటికిని, విద్యాభ్యాసనకై శక్తివంచన లేక పాటుపడుచుండిరి. చదువుట, వ్రాయుట, లెక్కలు వేయుట, ఈ మూడును బోధించు ప్రైవేటు పాఠశాలల నేకములుండెను. మొత్తముపై వీని సంఖ్యకూడ, ప్రభుపాఠశాలలు, సామురైల పాఠశాలలను మించియుండెను. పై తరగతులవారు దీనిని నిరోధించుచున్నప్పటికిని, స్వప్రయత్నములచే నిట్టి క్షుద్ర పాఠశాలలనో స్థాపించి, స్వప్రబోధమునకై తంటాలు పడుచున్న ప్రజలు, ప్రభుత్వమువారే అన్ని తరగతుల వారికిని సమాన ప్రతిపత్తి నొసగి, సమాన విద్యను, ఉచితముగ నిచ్చుటకై యట్టి అవకాశము నెట్టుల నుపయోగించుకొనిరో వేఱుగ చెప్ప నక్కఱలేదు. అప్పటికిని విద్యావిముఖులగు పశుప్రాయులను, శిక్షించి ప్రభుత్వమువారు బడికి పంపుచున్నారు. అందుచేతనే ౬౦ సంవత్సరముల లోపలనే జపానులో నూటికి ౯౦ మంది విద్య నేర్చినవారు సిద్ధమయిరి.

ప్రాచీన విజ్ఞానము

రెండవ కారణము జపాను దేశపు ప్రాచీన విజ్ఞానము. జపాను నాగరికత నిన్న మొన్నటిది

కాను. ఇది ౨ వేల సంవత్సరములు నాటిది ఈ నాగరికత శాంతముగను, సౌమ్యముగను, ఎట్టి అంతరాయములు లేక, ఏకధాటిగా సాగినది. జాతీయ దృక్పథము ననుసరించి, జాతీయ ఆదర్శములకనుగుణ్యముగ వివిధ కళలు శాస్త్రములు అభివృద్ధి జెందినవి. ఆ విజ్ఞానము పరిపక్వదశ పొందినది. ఇక వానిపై మెరుగులు, మార్పులు, పెట్టుటకవకాశము కలుగకుండెను. ఇట్టి సమయమున పాశ్చాత్య విజ్ఞాన బీజములు దేశమున నాటబడెను. చేయునదిలేక, ఉత్సాహము సన్నగిలుచున్న సమయమున ప్రజల దృష్టిని ఈ నవీన సిద్ధాంతములు, సూత్రములు వెంటనే ఆకర్షించెను. విజ్ఞానతృష్ణ గలజాతియనియు నూతన విజయములు పడుటచే అనతి కాలముననే నూతన చైతన్యము ప్రారంభమయ్యెను. శిల్పుల దృష్టి వైఖరిలో మార్పులు; కవుల కల్పనలో నూతన పదములు, సాహిత్య నిర్మాణములో క్రొత్త పద్ధతులు, రాజకీయ విధానములో క్రొత్త సూత్రములు, ప్రవేశించి జాల వింతైన ఒక్క రూపునూపి, ఎండుటాకులను, విరిగిన కొమ్మలను, మురిగిన వేళ్లను, చిగిలించి, చిగురింపచేసి నూతన జాతీయ వ్యక్తిత్వము ఏకత్వము తో ఫలించను, పల్లవ పుష్పఫలములతోడను మనోహరమై, శక్తివంతమై సారవంతమై నిరాఘాటముగ పెరిగినది.

అభివృద్ధి సూత్ర సంగ్రహణము

మూడవ కారణము జపానీయుల ఉత్తమ పద్ధతుల సేకరణ. పాశ్చాత్యదేశపు విద్యా విధానమునే పట్టుకొని ప్రొఫెసర్లు, జర్మనీ, ఫ్రాంసు, అమెరికా, ఇంగ్లండు, జెర్మని మున్నగు దేశముల విద్యావిధానముల సూక్ష్మ దృష్టితో పరిశీలించి, ఒక్కొక్క దేశపు విద్యావిధానములోని విశేష గుణముల గ్రహించి, వానిని తమ దేశపు పరిస్థితుల కనుగుణ్యముగ సవరించి, తమ విద్యావిధానమున ప్రవేశ పెట్టిరి. నేటికిని శుభప్రదములగు పాశ్చాత్య పద్ధతుల కనుగొని స్వదేశమున నమలు జరుపు కృషి జరుగుచునే యున్నది. ౧౯౨౨ సంవత్సరమున పార్కర్స్టు కన్య జపాను దేశమునకు వచ్చెను. ఆమె "డాల్టను పద్ధతి" ని క్రింది రేయి విద్యాభ్యాసనలో ప్రవేశపెట్టెను. విద్యావిధాన విమర్శకులు నాటినుండియు, శ్రద్ధతో ఆ పద్ధతుల గమనించుచు, పత్రికలలో విమర్శించుచున్నారు. అప్పుడే దాని గూర్చి ఒక సంవత్సరములో ౧౦ పుస్తకములు ప్రకటింపబడినవి. దీనివలన జపానీయులకు అభివృద్ధి మార్గము లెట్లు గల ఆసక్తి తెలియగలదు.

లోపములు

కాని నేటి విద్యావిధానమున ఒకటి రెండు లోపములు లేకపోలేదు. అందు మొదటిది మాధ్యమిక, ఉన్నత పాఠశాలల కొఱత. ప్రతియేటను ౧౨ లక్షల బాలబాలికలు ప్రాథమిక విద్యపూర్తి చేయుచుందురు. వీరిలో నూటికి ౫౦ మంది ఉన్నత విద్య నభ్యసింపబోవుదురు. కాని వీరికి తగిన అవకాశము లభించుటలేదు. ప్రతిసంవత్సరమును ఈ మాధ్యమిక ఉన్నత పాఠశాలల స్థాపించుచున్నారు. అయినను అవి చాలుటలేదు. అందుచే ఈ పాఠశాలలలో ప్రవేశింప నెంచువారికి కఠినముగు ప్రవేశపరీక్షలు జరుగుచుండును. అందువలన నిరుత్సాహము గొని విద్యాలయాధికారులు గైకొను చుందురు. కాని ఈ లోపమును సులభముగా ప్రభుత్వమువారు తీర్పగలరు.

రెండవ లోపమింతకు ప్రబలమైనది. జపాను ప్రజలలో కొంత మందిలో నవీన పద్ధతుల వ్యామోహము పెరిగిపోవుచున్నది. పాశ్చాత్య పద్ధతుల నన్నిటి పిచ్చి యూ వేగముతో పరిగ్రహింప మొదలిడినారు. ఇది కళలలోను, సాంఘిక సమస్యలలోను రాజకీయములలోను గాన్పించుచున్నది. పాశ్చాత్య నాగరికతా ధాటిచే దేశీయ గుణాచారములు కూలిపోవుచున్నవి. కాని వానితో బాటు సదాచారములు, సమగు కళా సూత్రములు లోపించుట యుక్తము కాదు. ముఖ్యముగా రాజకీయములలో పాశ్చాత్య జాతుల స్వార్థము, మదము, ధనబల గర్వములకు తావొసగుట సంతాపకరము. దీనివలన ప్రపంచమునకు క్షోభకలుగుట యేకాక, స్వదేశమునకు అనేక అరిష్టములు వాటిల్లును. ఈ ప్రమాదము తప్పించుటకు జాతీయ విజ్ఞాన సూత్రములకు తగిన ప్రోత్సాహము నొసగి, వాని నుద్ధరించి, అనుదిన జీవితవిధానము ప్రాబల్యము నొసగి, ప్రాచ్యఖండపు శాంతి సంతుష్టి సూత్రముల గమనించి, ప్రవర్తించుటయే సాధనము

ఒక్కమాట—
పత్రికాధిపతులకు

ప్రేమకుడు

II

నేనిటీ కష్టంలో తుపాను లేగింది. నేను వ్రాసిన వ్యాసంగూర్చి మూడు విమర్శనలు, ఖండనలు, అప్పుడే బయలుదేరినాయి. ఇంకా ఎన్నో బయలు దేరుతాయని నాతోనా నే వ్రాయ వలసినదింకా ఉన్నదని తెలిసినప్పటికి ఓపిక లేకుండా కాళ్లు కాలిన పిల్లి లాగు చిందులు త్రొక్కుతూ అడ్డదిడ్డంగా వ్రాయడంవలన లాభంలేదు. అవి సరియైన విమర్శనలుగా ఉంటవు. ఇంతవరకు వ్రాసిన 'ఒకరి'కి రెండు మాటలతోను, హాయిద్రాబాదు విలేఖరికి తగిన హాయిద్రాబాదు మర్యాదలతోను సూక్ష్మబుద్ధి గలరచయిత అడ్డుపడాళ్లకు సరిపోయే శక్తితోను సమాధానం చెయకనుండి వ్రాస్తాను. కాని ప్రస్తుతం నేను వ్రాయవలసిన మిగతా దాన్నిగూర్చి మొదలు పెడతాను. లేకపోతే నా మొదటి వ్యాసం అసంపూర్ణంగా ఉంటుంది.

కాని ఇంకొక విషయం ఈ వ్యాసాలకి బాధ్యతనాదే. పత్రికాధిపతులది కాదు. అట్లాంటప్పుడు పత్రికాధిపతులమీద ఏడ్వటంగాని, వారిని నిందించటంగాని, క్షమాపణ వేడాలని కోరటంగాని తెలివితక్కువని.

ఈ వ్యాసంలో పత్రికా నిర్వహణ ఎట్లా ఉండాలో సూక్ష్మంగా సూచిస్తాను. పత్రికకనేక అంగాలుంటాయి. ప్రకటనలు, సంపాదకీయాలు, వార్తలు, వార్తాహారి (రిపోర్టరు) విలేఖరి (కరస్పాండెంటు) శీర్షకనిర్ధారణ, బొమ్మలు వేయుట, మున్నగు విషయాలుగూర్చి ప్రత్యేకంగా ఒండొకంత వ్రాయొచ్చు. కాని ముఖ్యంగా ప్రతిపత్రిక అంతర విధానంగా గమనించవలసిన పద్ధతులుగూర్చి సూక్ష్మంగా యిప్పుడు చర్చిస్తాను. ఈ సూత్రాలు దృష్టిలో ఉంచుకొంటే మనపత్రికల గూర్చిన నా మొదటి వ్యాసంలోని అభిప్రాయం ఎంతవరకు సరిపోతుందో తేటబడుతుంది.

పత్రికలు చేసే కార్యంఏమిటి?

"దేశసేవ"ని అనేకులంటారు. ఇది నిజమే కాని సంపూర్ణమైన, స్పష్టమైన జబాబు కాదు పైప్రశ్నకు. అంటరానివారి గూర్చి పనిచేయడం, అనాధల నుద్ధరించడం, పాఠశాలల స్థాపన, పెద్ద పరిశ్రమల నిర్మాణం, రాజకీయాల్లో పాల్గొనడం, అన్నీ దేశసేవే. తుదకు మతోన్మాదుల విరోధంతో వారికొంపలు ముంచి, పొట్టలు నింపుకొనే పటాలాల దౌర్జన్యం కూడా దేశసేవే అంటారు. ఒక్కొక్కరికి జలియన్వాలాబాగు దురంతాలు కూడా ఇంగ్లీషు సర్కారువారు దేశసేవే అంటారు. కాబట్టి యిన్నిటిలో ఏవిధమైన సేవజేస్తుంది, పత్రిక?

అదికాకుండా, 'దేశసేవ' అంటే పత్రికా స్థాపన మూనుకున్న పత్రికాధిపతుల భావవైఖరి, ఆదర్శం, దీనివలన వ్యక్తమవుతుందిగాని పత్రికచేసే కార్యంగాదు. కాబట్టి పత్రికచేసే కార్యంఏది? ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే "ప్రజాభిప్రాయము"ను తయారు చేయుటయే పత్రికల ప్రత్యేకమైనపని. ఈకార్య నిర్వహణానికి అమెరికాలో కొన్నిపత్రికలు, విరామం లేకుండా రాత్రింబవలు పనిచేసి అనేకలక్షల సంచికలను దినమునకు, పూటకు, గంటకు సిద్ధం చేస్తుంటాయి. నేటిలెక్కల ప్రకారం, అమెరికాలో ౨౦౩౩ దైనిక పత్రికలు, ౫౬౦౦ వారపు పత్రికలు వున్నాయి. ఇవన్నీకలసి మొత్తము మీద సంవత్సరానికి సుమారు ౧౧౦౦ కోట్ల సంచికలను ప్రకటిస్తున్నాయి.

పత్రికల ప్రాముఖ్యత

పత్రికలు ప్రజాభిప్రాయ నిర్మాత లగుటచేత, వానికి ప్రతిదేశంలో, ముఖ్యంగా ప్రజాపరిపాలన విధానాలుగల రాజ్యాలలో, ప్రబలమైన ప్రాముఖ్యత గలదు. ప్రభుత్వము తుట్టతుదకు ప్రజాభిప్రాయం మీదనే ఆధారపడిఉంది. ఒక ప్రభుత్వం నిరంకుశంగా ప్రవర్తిస్తూ, ఎన్నో హీనమైనపనులు చేస్తున్నదంటే, ప్రజలు అసంతుష్టి జెందినా, అపనులను తలవాల్చి ఒప్పుకోడం చేతనే. మాకిది సరిపడదని తిరగబడితే ఏరాజు, ఏసైన్యాలు, వారిని అపలేవు. ఇట్లాంటి శక్తిగల ప్రజాభిప్రాయానికి సూత్రధారి ఐనపత్రికల ప్రాముఖ్యత వేరుగా చెప్ప నక్కరలేదు కదా.

ఇంగ్లండులో పత్రికలను నాలుగో రాజ్యాంగం అంటారు. కామన్సుసభ, లార్డ్సుసభ, ప్రజలతో పత్రికలను ఒక అంగంగా చేస్తారు. కొన్ని సమయాలలో తక్కినమూడు అంగాలకు మించిన అధికారం చెయిలాస్తుంది. అమెరికాలో కూడ పత్రికలకిట్లాంటి ఉన్నత స్థానముంది. అందుచేత రాజకీయవేత్తలందరు తమ అభిప్రాయాలు పత్రికలలో ప్రకటన పొందడానికంతో శ్రమపడు తుంటారు. అమెరికా దేశపు విదేశాంగ మంత్రి ప్రతిదినము ఒక గంటసేపు పత్రికా ప్రతినిధులతో ముచ్చటిస్తూ ఉంటారు. అమెరికా ప్రెసిడెంటు కూడా వారానికి ఒకసారి సుమారు రెండువందల పత్రికా విలేఖకుల ఎదుట నిలుచొని, వారి విషము ప్రశ్నల కన్నిటికి సమాధానాలు చెబుతూ ఉంటారు. ప్రెసిడెంటు రూస్వెల్టు దేశంలో ఈపత్రికల ప్రాముఖ్యత గ్రహించి, ప్రతిదినము రెండుసార్లు క్షౌరము చేసుకొంటూ ఉన్నప్పుడు పత్రికా విలేఖరులతో ముచ్చటిస్తూ ఉండేవాడట. ఇట్టిది, ప్రభుత్వం మీద పత్రికలకు గల అధికారం.

ఇక ప్రజల విషయంలో, వీనికి గలశక్తి దీనికి తీసిపోదు. స్వదేశ, విదేశాలలోని వివిధ వార్తలు ప్రతిదినం ఎప్పటికప్పుడు తెలుపుతూ, లోకజ్ఞానం కలుగజేస్తున్నది. అనేక కళలు, తత్వాలు, శాస్త్రాలు విషయాలు గూర్చిన వ్రాతలు వ్రాస్తూ విజ్ఞానంయిస్తూ ఉంటుంది. అనంతమగు విజ్ఞానమును, ఏకధారగా, ఈనిమిషం వరకు దానంచేసేది పత్రికలే. దురాచారాలు, దుష్టపడతలు ఖండిస్తూ సంఘానికి తోడుపడుతుంది. నూతనోద్యమముల సందేశాలను పలుగడల వెదజల్లి, అభివృద్ధికి దారితీస్తుంది; వినోదం యిస్తుంది; విజ్ఞానం యిస్తుంది; సహాయం చేస్తుంది; బుద్ధి చెపుతుంది.

పత్రికాస్థాపకుల ఇక్కట్లు

పత్రికల ప్రాముఖ్యత ఎంతో, దానికి తగినట్లే తత్స్థాపకుల కష్టాలున్నాయి. పాపము! మందభాగ్యుడగు ఒక పత్రికా సంపాదకు డొకటెట్లా మొఱ బెట్టుచున్నాడు ——

పత్రిక నేర్పాటు చెయడం, వనభోజనం ఏర్పఱచేటట్టు కాదు.

హాస్యాలు ముద్రిస్తే, చాదస్తం అంటారు.

హాస్యాలు లేకపోతే తల్లబ్రద్దలయ్యే పరిజ్ఞానం అంటారు.

స్వకపోల కల్పిత వ్యాసాలు ప్రకటిస్తే, వివిధ రుచులు లేవంటారు.

ఇతర పత్రికలలోనివి ప్రకటిస్తే, ఏమీ వ్రాయలేని సోమరులంటారు.

వ్రాస్తూవుంటే, వార్తలు చాలవంటారు.

వార్తలకు పరుగెత్తిపోతే, పత్రికయొక్క ప్రత్యేక కార్యాలు ఉపేక్షిస్తున్నా మంటారు.

రచయితల వ్యాసాలు ప్రకటించకపోతే, రసగ్రహణం లేదంటారు.

వ్యాసాలు ప్రకటిస్తే, అడ్డమాలిని చెత్త అంటారు.

ఈ మొఱ్ఱలో చాలామట్టుకు సత్యంఉంది.

"పత్రికా" పాఠశాలలు

ఇన్ని కష్టాలుండబట్టే యూరపులో ప్రత్యేకంగా పత్రికా జ్ఞానం నేర్పడానికి పాఠశాలలున్నాయి. అమెరికాలో యిప్పుడిట్టి సంస్థలు ౫౦ ఉన్నాయి. వీనిలో ౪ సంవత్సరాలు చదవవలసి ఉంటుంది. ఇవికాక ౧౫౦ విశ్వవిద్యాలయాలలో ఈ విషయం బోధించడానికి ఏర్పాటు లున్నాయి. వీటిలో సక్రమమైన విద్యాభ్యాసము జరిగిన తర్వాత డిగ్రీ నిచ్చి కార్యరంగానికి పంపిస్తారు.

ఎటువంటిది "వార్త"

"వార్తాపత్రిక"లో ముఖ్యాంశం "వార్త"లని పేరువల్ల తెలుస్తుంది. ఐతే ఎక్కడో చిటుకు చిటుక్కుమంటే, అది వార్తేనా? అది ప్రకటించవలసిందేనా? మా అవు భావిలో పడి చచ్చిపోయింది. అది వార్తేనా? ఇంగ్లండులో లంకాషైరులో పార్లమెంటు ఎన్నికలందు కార్మిక ప్రతినిధికి విజయం కలిగింది. మితవాది ప్రతినిధి ఓడిపోయేడు, మన రాష్ట్రపత్రికకిది వార్త అవునా కాదా? బొంబాయి కాంగ్రెసు వారు నిటీ పన్ను హెచ్చించేరు. దాన్ని నిజాం రాష్ట్రపత్రిక ప్రకటించాలా వద్దా? హాయిద్రాబాదు

లో ఉపాధ్యాయుల సమావేశం జరిగింది. రాష్ట్ర పత్రిక ఈ వార్తకే ప్రాముఖ్యత ఇవ్వాలి?

ఇది చాలా ముఖ్యమైన సమస్య. వార్తలంటే "అత్యధిక సంఖ్యాకుల ఆ వేళానికి గురియైన, కట్టడములేని వాటి". మొట్టమొదట అనేకమందికి కుతూహలం కలిగించేటట్టుండాలి వార్త. ఇది గమనించి అమెరికాలో కొన్ని పత్రికలు కనీసము ౧౦ వేల మందికి కుతూహలం కలిగించలేకపోతే ఆ వార్త ముఖ్యమైనదిగ ఎంచకూడదని స్థిరమైన బాధనలు కల్పించి, అట్లా అనుసరిస్తున్నాయి. అందరూ ఇట్లాగే చేయ్యాలనే సిద్ధాంతం కాకపోయినా, దానికి చెందిన మాత్రం మాత్రం అందరూ పాలించవలసిందే. (అదీ కాకుండా, మాసిపోయిన పాతకబురు కాక, కొత్తగా ఉండాల వార్త.

వార్తల సేకరణ

జరిగినది, జరుగబోవునది అన్ని వార్తలే. వానిలో చాలామందికి కుతూహలం కలిగించే వార్తల సేకరము వుండవచ్చు. అట్లాంటప్పుడు పత్రికలో ఏ వార్తల కెక్కువ ప్రాముఖ్యతివ్వాలి? ఒక ఉదాహరణం ఈ విషయాన్ని తేటపరుస్తుంది. మన రాష్ట్రమునకు రెండు వార్తలు వచ్చినాయనుకోండి. ఒకటి యేమిటంటే ఇప్పటి విద్యాశాఖాధికారియగు రామస్వామి గారు వెళ్లిపోయినతరువాత ఎవరో ఒక "జాగు" గారిని వారి స్థానే నియోగింప ఒసంగరనే సూచన. ఇంకొకటి ఢిల్లీలో అఖిలభారత మహిళా సభా సమావేశపు కార్యక్రమము. ఈ రెంటిలో మొదటిదానికి పత్రిక ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత యివ్వవలసి ఉంటుంది. ముఖ్యమైన కేజీలో, పెద్దపెద్ద అక్షరాలతో ప్రకటిస్తారు. కారణం ఏమంటే ఈ రాష్ట్ర వాసులకీ వార్త ఎంతో ముఖ్యమైనది. ఎంతో అలజడికి కారణభూతమైనది. ఈ మాత్రాన్నే సామ్యుల్ జాన్సను ఇట్లా, అతిశయోక్తితో చెప్పేడు—చైనాలో లక్ష ప్రజల చావుకు కారణమైన గొప్ప తుపానుకంటె, లండను వీధిలో, కట్టుత్రెంపుకొని పరుగెత్తుకొని పోతున్న గుఱ్ఱము గూర్చివ్రాత లండను నగరవాసులకు (ఎక్కువ ఆవేశం కలిగించే) వార్త.

వార్తలనెట్లు ప్రకటించాలి

చూచిన వెంటనే ఆకర్షించేటట్లు ఉండాలి వార్తల ప్రకటించే పద్ధతి. పెద్దపెద్ద అక్షరాలతో ముద్రించడమే కాకుండా, మొదటి రెండు మూడు మాటలు చదవడం తోనే, ఇకేమిటో పూర్తిగా చూద్దామనే అభిలాష పుట్టించేటట్టుండాలి. అంచేత ఏదైన ఒక చర్య, ఘటనగూర్చి వార్త ప్రకటించవలసి వస్తే ఆఘటనలోని మిక్కిలి చోద్యమైన లేక ముఖ్యమైన విషయాన్ని ముందుగ వ్రాయాలి. అట్లా చేస్తే పాఠకులలో కుతూహలం కలిగి ఇకేంటో పూర్తి విశేషం చూడాలని పూరంతం చదవడాని కుపక్రమిస్తారు. ఒక చిన్న గాథ ఈ విషయంలో గలదు. చికాగో లోని [illegible] సంపాదకుడు డంకను క్లార్కు ఉద్యోగములో చేరిన మొదటి రోజులలో ప్రకటించెను. ఎవరో ఒక సుప్రసిద్ధ స్త్రీ రైలుబండి క్రిందపడి చనిపోయినదట. ఆఘటనకు సంబంధించిన కథ అంతా తెలుసుకొని వ్రాయడానికి డంకను క్లార్కును పంపేరట. ఆయన విషయాలన్నిటిని తెలుసుకొని వార్త వ్రాసి పంపించెనట. రెండవదినం వార్తా సంపాదకుడు క్లార్కును పిలిపించి "ఆ స్త్రీకేమి సంభవించింది" అని ప్రశ్నించెనట. "ఆరే! ఏమయిందేమిటి! చచ్చిపోతేను! నా నాలుగో ప్యారాగ్రాపు చూడండి" అని డంకను జవాబిస్తే, సంపాదకుడు వెంటనే తీవ్రంగా "అయితే, ఆచావుని నాలుగో ప్యారాలో ఎందుకు పూడ్చి పెట్టేవయ్యా" అని చీవాట్లు పెట్టేడట. "నాటినుండి వార్తలందటిని మొదటి ప్యారాలోనే పంపేస్తున్నారు" అని డంకను క్లార్కు తెలుపుచున్నాడు.

వార్త ఒక కథ

అమెరికా పత్రికలు ప్రతి వార్తను ఒక కథగ భావిస్తాయి. కథను రమ్యంగా ఆశ్చర్యమో విచారమో సంశయమో ఏదో కాని ఒకవిధ వ్యక్తిత్వం కనబడేటట్టు చెప్పిన దృష్టాన్ని కుతూహలాన్ని ఆకర్షించేటట్టు ప్రకటిస్తారు. పైన డంకను గారు చెప్పిన ఘటనను అమెరికను పత్రికలు ఈ మాదిరి ప్రకటిస్తాయి —

పెద్ద అక్షరాలతో — రైలుక్రింద సుప్రసిద్ధ స్త్రీ మరణము

చిన్నక్షరాలతో — (ప్రమాదమా? ఆత్మహత్యయా?)

అంతకు చిన్న అక్షరాలతో — కారణ మగోచరము

తరువాత ఎప్పుడు, ఎక్కడ ఈ ప్రమాదము జరిగినదో వ్రాయును. అటుపైని ఆ స్త్రీచరిత్ర సంక్షేపముగ సూచించును. తరువాత ఆత్మహత్య యనెడి వదంతులు, దానికి కారణములు నిరూపించును.

(సశేషము)

హైదరాబాదు బజారు ధరలు.

వేలూరి లింగయ్య అండ్ సన్సు వర్తకులు, కమీషన్ ఏజెంట్లు ఉస్మానుగంజు

ధరలన్నియు పల్లీలు. పల్లా—౧౨౦ సేర్లు తూకం. సేరు-౮౦ తులములు.

(మాను బ॥ ౯)

కందిపప్పు	పల్లా ౨౯ ౭ ౦	శనగలు మందం	౧౫ ౬ ౦
అలికపప్పు	౭౫ ౨ ౦	పులుసులు	౭ ౭ ౦ ౦
మినుపపప్పు	౨౨ ౧౨ ౦	ధనియాలు సేరు౬	౫ ౦ ౦
పెసర పప్పు	౨౮ ౦ ౦	వెండి తు ౧౦౦	౮౦ ౦ ౦
కరిశెనగ పప్పు	౨౨ ౦ ౦	బంగారం తులం౧ కి	౨౬ ౦ ౦
శనగపప్పు	౨౨ ౦ ౦	సావరిను	౧౩ ౬ ౦
జలాలియా గోధుమలు	౨౩ ౦ ౦	నోట్లు	౧౫ ౭ ౪
పిసి గోధుమలు	౨౨ ౪ ౦	హుండీ	౧౫ ౭ ౦
శరబతి గోధుమలు	౨౩ ౦ ౦	ప్యాక్టరీ బియ్యము	౨౩ ౦ ౦
బన్సి గోధుమలు	౨౮ ౦ ౦	అమకన్న బియ్యము	౨౪ ౭ ౦
మక్కా గోధుమలు	౨౩ ౦ ౦	గవుడబియ్యము	౨౭ ౦ ౦
నాసిక రాం బియ్యము కో॥	౨౨ ౦ ౦	తెల్ల జొన్నలు	౧౬ ౪ ౦
నాసక రాం ,, సా॥	౨౯ ౦ ౦	పచ్చజొన్నలు	౧౦ ౪ ౦
ఉల్లిగడ్డ	౬—౭ వరకు	పద్దులు	౧౧ ౧౨ ౦
ఎల్లిగడ్డ సేరు౧౨	౩ ౦ ౦	మినుములు	౧౩ ౧౨ ౦
మంచినూనె సేరు౧౨	౬ ౭ ౦	నెయ్యి [illegible]	౬౧ ౦ ౦
రాలా	౯ ౦ ౦	సన్నమిరప కొత్తవి	౩౦ ౦ ౦
పిసోడిబియ్యము	౪౦—౫౦ వరకు	చింతపండు	౨౫ ౦ ౦
అనకోటు బియ్యము సాతవి	౨౭ ౦ ౦	కాలి గోతాలు ప॥ ౧౦౦	౪౯ ౦
లంకలు మందం	౧౨ ౧౨ ౦		

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

స్థానికవృత్తాంతములు

గత (౧౫) సంవత్సరముల నుండి కోర్టాఫ్ వార్డ్సు వారినిగ వానిలో నుండినట్టి శ్రీ రాజా రాజా ధ్యాజ బహద్దరు గారి సంస్థానమును, మన ప్రభుత్వము వారు, సంస్థానాధీశునకు అప్పగించుటకై అజ్ఞ పించిరని తెలియుచున్నది

గ్రంథాలయ

నవాబ్ నిజామ్యార్ జంగు బహద్దరుగారి జాగీరు గ్రామమగు దేవిడియందిటీనల నొక వాచనాలయము స్థాపింపబడినది.

అజంతాగుహాలు

వీనినిగూర్చి యొక పుస్తకము వ్రాయు పని అర్కాలజి శాఖకు సంబంధించిన శ్రీ యుత శ్రీనివాసరావు గారికీయ్య బడినది.

ప్రధాన న్యాయాధిపతి

వీరు రాయచూరు, గుల్బర్గా జిల్లాలకు దౌరా పైన వెళ్లినారు.

మిడిలు పరీక్ష

ఈ పరీక్ష అర్దిబెహెస్తు నెలలో జరుగుననియు ౩, తీరునాడారంభమగుననియు ప్రకటింపబడినది

రాజ్యాంగ కార్యదర్శి

వీరికి నెలకు [౫] నూర్ల రూపాయల అలవెన్సు అనుగ్రహింపబడినది

సురవరం ప్రతాపరెడ్డిగారు బి.ఎ. బి ఎల్.

వీరికి హైద్రాబాదు ఉన్నత న్యాయస్థానము వారు ఈ రాష్ట్రములోని న్యాయ స్థానములందు న్యాయవాదిగా పని చేయుటకై, శాశ్వత సనదు ఇచ్చిరి.

టంకసాలపనివాని మరణము

ఇచ్చట పని చేయుచుండిన సుభాను అనువాడు సికింద్రాబాదులో ఎలక్ట్రికు పని చేయుచుండెను. అతడు ౧౦ ఎత్తునుండి క్రిందబడి మరణించెను

పరిపాలక నివేదిక

దీనిని సిద్ధము చేయుపని ఇదివరకు ఫైనాన్సు శాఖవారిచే చేయబడెను ఇప్పుడిది వారినుండి తొలగించి మిస్టరు కాలిన్సు గారి కప్పగింపబడినది వీరికీ కార్యమునకు ప్రతి ఫలముగా సంవత్సరములకు ౪౦౦౦ రూపాయలు దొరకును

పండిత కేశవరావుగారు

వీరు నాందేడు ప్వరిని ప్రాంతములలో ఏకీభ్ల సభలను స్థాపించుచున్నారు సంఘ సంస్కార విషయములందు ఉపన్యాసములొసగుచున్నారు

విద్యాశాఖోద్యోగుల్పై వకీల్ల అభియోగము

ఈ విషయమున విద్యాశాఖాధికారుల కైన ఖర్చు ఒకవ వీర్పడియుండెను కాని ఈ అభియోగ సంబంధమైన కాగితములను మన ప్రధాన మంత్రి గారు తెప్పించుకొనిరని తెలియుచున్నది యుండేమి చేసెదరో

వివిధ విషయములు

ఢిల్లీ అఖిలపక్ష నాయకుల సమావేశము

అఖిలభారత జాతీయ మహాసభాధ్యక్షులగు డాక్టర్ అన్సారీగారి యాహ్వానము నంగీకరించి నాయకులందరు ౧౧వ తేది ఉదయమున అన్సారీగారి గృహమునందే సమావేశమై మధ్యాహ్నము ౨ ఘంటల వరకు చర్చించి, ఫలహారానంతరము తిరిగి సమావేశమై సాయంకాలము వరకు చర్చించి, నాయకులు వారి కభిప్రాయము తెలుపుటకు మనోభావముల వెల్లడించిరి

స్వరాజ్య విధానమును గూర్చి గూడ వివరముల నిప్పుడు చర్చింపకుండుటకును, తత్సంబంధక ప్రధాన విషయములను గూర్చి మాత్రమే అందఱు నేకీభవించుటకును సభ్యులందరు నామోదించిరి సంపూర్ణ బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము వెంటనే బడయుటయే ఆశయమని నిర్ణయింపబడెను. దీనివలన సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య తీర్మానము నామోదించిన కాంగ్రెసు వారికి గూడ సంతృప్తి కలుగగలదని నిర్ణయింపబడెను

౧౨వ తేదీని జరిగిన సమావేశము

మధ్యాహ్నము ౧౨ గంటలు మొదలుకొని సాయంకాలము ౪ వరకు సభ జరిగినది „భారత దేశమునందు సంపూర్ణ బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము నేర్పరచుటకొక ఉపసంఘము నేర్పరుప వలెనని యీ సభ వారు తీర్మానించు చున్నారు,” అను తీర్మానము ఏకగ్రీవముగా నామోదింప బడెను.

ఈ సభలకు మొత్తము నూరు మంది నాయకులు విచ్చేసిరి. సేనుగుప్త, షౌకతలీ, గాంధీ, సుభాష చంద్రబోసు, లార్డు సింహా సర్ షఫీగారు మాత్రము ఇందు పాల్గొనలేదు.

సైమను చదరంగ మాడగలడా?

ఫిబ్రవరి ౧౨వ తేదినాటి రాత్రి కర్నల్ సర్ ఉమ్మద్ హాయిల్ గారి కోరికపై రాయల్ కమీషను అధ్యక్షుడగు సైమను ప్రభుత్వ గారలు చదరంగ మాడిరి

అఫ్గను దేశమునందలి స్త్రీవిద్య

అఫ్గను దేశమున స్త్రీవిద్యకు ప్రాముఖ్యము కొరకక పోవుట, అచ్చట ప్రజల అభిప్రాయము పై ఆధార పడియున్నను, నేను మాత్రము నా సోదరీమణుల క్షేమార్థమై కొన్ని పాఠశాలల స్థాపించితిని అందు వేయిగురు బాలికలు ప్రస్తుతము విద్య గరపబడుచున్నారని చికాగో ట్రిబ్యూను పత్రికా విలేఖరితో అఫ్గను సార్వభౌముగారలు పలికెను

అఫ్గన్ అమీరుగారు

అమీర్ అమానుల్లాగారు అస్వస్థులుగ నున్న ప్పటికిని బ్రుసల్సునుండి స్విట్జర్లాండున కేగిరి

మహాత్ముని దేహస్థితి

మహాత్ముని శరీరస్థితి చాల సత్వరము గ క్షీణించుచున్నది అతడు కొంతకాలము సంపూర్ణముగా విశ్రమింప వలెనని వైద్యులు సలహాల నిచ్చుచున్నారు.

స్త్రీ విద్యా మహాసభ

ఈ సభ ఢిల్లీ నగరమున ఫిబ్రవరి ౭వ తేదీ నుండి సమావేశమయినది భారతదేశము దక్షిణ ప్రాంతముల నుండియు విచ్చేసిరి ప్రతినిధులు, స్త్రీ పురుష ప్రముఖులు కొల్ల ౧౫౦౦ మంది ప్రతినిధులు వివిధ ప్రాంతములనుండి వచ్చియుండిరి భారత ప్రభుత్వపు లామెంబరగు ఎస్. ఆర్ దాసు గారి సతీమణి స్వాగత మొసగిరి. లేడి ఇర్విను ప్రతిష్ఠ ప్రారంభోపన్యాస మొసగిరి భోపాల మహారాణి గారు అధ్యక్షత వహించిరి సభ మూడుదినములు జరిగెను. అందు క్రింది తీర్మానములు గావింపబడెను

(౧) బాల్య వివాహముల నిరసించుచు, వివాహ వయస్సు ఎన్నికలకు బాలికలు, బాలురు, మరియు విధవలు విధానము ఖండించిరి

(౨) బాలబాలికల వివాహార్హ వయస్సును కొన్ని సంవత్సరములందు బలపరచుటకు గాను రాష్ట్రీయ కేంద్ర శాసన సభల కోరిరి

(౩) బాలికలకు ౧౬ సం బాలురకు ౨౧ సం లను నిర్ణయించవలెను హరబిలాస శారద గారి బాల్యవివాహ నిషేధ చట్టము. వ్రభిసందించుచు, వారినిర్ణయించు వయసుల ౧౪ సం. ౧౮ సం. నిర్ణయమును నిరసించుచున్నారు

(౩) యుక్తవయసు విద్య గలవారే బాలికల పాఠశాలలకు పరీక్షించవలెను

(౪) నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్య బాలికల కత్యవసరముగాన, ప్రభుత్వమువారును, స్థానిక సంఘములును తగిన ఆర్థిక ఏర్పాటులు చేయవలెను. పరదా పద్ధతి నవలంబించు బాలికల కొఱకు ప్రత్యేకముగ ధనమును దయ చేయవలెను.

(౫) సుశిక్షితులగు ఉపాధ్యాయురు లత్యవసరము గాన ప్రభుత్వము వారట్టి వారిని తయారు చేయుటకు పాఠశాలలను స్థాపించవలెను

(౬) అఖిల భారత స్త్రీ విద్యానిధి నొకటి స్థాపించి, దీనికిగాను విరాళములను ప్రోగు చేయుటకు ఒక కమిటీని ఏర్పరచవలెను ఈ ధనము నెట్టుల వినియోగింపవలెనో స్థాయి సంఘమువారు నిర్ణయింప వలెను.

(౭) కేంద్ర శాసన సభలో స్త్రీలస్వత్వముల కాపాడుటకుగాను ఇద్దఱు స్త్రీ లుండవలెను. బాల్య వివాహములు, దేవదాసీల విషయమును గూర్చి యింతలో చట్టములు ప్రవేశ పెట్టబడు చున్నవిగాన, యిది తప్పక జరుగ వలెను

(౮) ప్రాథమిక, మాధ్యమిక, ఉన్నత విద్యా విధానముల సంఘములలో స్త్రీలకు తగినంత ప్రాతి నిధ్యముండవలెను

(౯) గ్రామ పాఠశాలలలో వ్యాయామము నిర్బంధ పాఠ్యాంశముగను, నగరములలో స్వేచ్ఛా విషయముగను, ఉండవలెను

(౧౦) మతి కమలాదేవి చట్టోపాధ్యాయ గారు స్థాయిసంఘపు కార్యదర్శిగ నెన్నుకొనిరి.

(౧౧) అమెరికాలో జరుగుచున్న మహిళా సమావేశమునకు శ్రీమతి సరోజినీదేవిని ప్రతినిధిగ పంపుటకు నిశ్చయింప బడినది.

గోలకొండ పత్రిక

ప్రథమ సంవత్సర మాఘ బ॥ ౯

బుధవారము

స్త్రీవిద్యా మహాసభ

స్త్రీల యభివృద్ధియెడ నానాటికి శ్రద్ధ హెచ్చుచుండుట సంతోషకరము. అందును, తమ యభివృద్ధికై పురుషులపైననే యాధారపడి యుండక, స్త్రీలు తమంతటతామే ప్రయత్నములు సలుపుచుండుట ప్రశంసార్హము, శుభకరము. కొలది కాలమునుండి, ప్రతియేడును ఏదియో యొక స్త్రీల సమావేశము జరుగుచునే యున్నది. తీర్మానములలో తమ ఆశయములను, కోరికలను ప్రకటించుచు, సముచితమైన సంచలనము గలిగించుచునే యున్నారు. కాని తదితర సమావేశములకంటె మొన్నటి ఢిల్లీ సమావేశము కొన్ని విషయములలో నెగడదగినది. ఆ సెసన్ కి స్త్రీవిద్యాలయమును వైసుఛాన్సలరుగా, స్త్రీలయభ్యున్నతికై, విద్యావ్యాప్తికై నిరంతర కృషిసలుపుచున్న భోపాలు మహారాణిగారే సమావేశమున కధ్యక్షత వహించుటయే అస్పష్టమునవచ్చును. ఆదియును గాక పాశ్చాత్య విజ్ఞాన పారీణయగు ఇర్విన్ ప్రభ్విణి యమూల్యమగు సందేశము నొసగి, ఈ సమావేశ సమాలోచనములకు గన్నెదెచ్చిరి. భారతదేశమందలి వివిధ ప్రాంతములనుండి ప్రతినిధులు విచ్చేసి, ఈ సభయందు పాల్గొని, విపులచర్చ యనంతరము గావింపబడిన తీర్మానములకు విలువ నాపాదించిరి.

స్త్రీలకువిద్య అత్యవసరమనియు, విద్యావ్యాప్తికి పలుభాషలు, పేదరికము, అజ్ఞానము, ఉపేక్ష, ప్రతికూల ప్రజాభిప్రాయము, సాంఘిక నడతలు, ఆచారములు, రాజకీయములు, అంతరాయములు కల్పించుచున్నవనియు, బాల్యవివాహము, ఘోషాపద్ధతి నిరసించవలెననియు, ధృవపరచుటలో విశేషమేమియులేదు. ఇవియందరికీ దెలిసిన విషయములే. ఇందు ప్రశంసింపదగిన దేమియు లేదు.

ఈ సమావేశమును ముఖ్యముగా మూడు విషయములకయి మేమభినందించుచున్నాము. అందు మొదటిది బాలికలకు నిర్బంధ ప్రాథమికవిద్య ముఖ్యమని నిర్ధారణ చేయుచు, దీనికై ప్రభుత్వమువారిని, స్థానిక సంఘములను, తగిన ఆర్థిక సౌకర్యముల నొసగవలెనని కోరినది. కేవలము అస్పష్టముగ, ప్రయోజనహీనముగా విద్య కావలెనని ఉపన్యసించి తనివిజెందక యీకోరిక కార్యరూపముగ ఫలవంతమగుటకుగాను ప్రభుత్వమును హెచ్చరించుట సమంజసము. స్థానిక సంఘమువారీ తీర్మానము ననుసరించి విద్యాశాఖాధికారులకు ఒత్తిడి కలుగజేసిరో. మంగళకరమగు ఫలితములు బడయవచ్చును.

ఈ సందర్భమున భోపాలు మహారాణిగారి సూచన యెంతయు బాగడదగి యున్నది. ప్రభుత్వమువారు పూనుకొనిన పనులు చేతులు ముడుచుకొని చేచియుండుట యుక్తము కాదు. అదియునుగాక భారత ప్రజలు కడుపేదవారు. సగటున ఒక్కొక్కరికి నెలకు రూ. 2-8-0 మాత్రమే ఆదాయమని గణించవలెను. ఇట్టితఱి, ప్రతి గృహస్థును తన బిడ్డల విద్యకొరకై తగినంతధనము వెచ్చింపలేడుగదా! ఇట్టినిక్కపగలకొఱకొక సూచిత పద్ధతిని మహారాణిగారు సూచించి యున్నారు. విద్యావతియగు ప్రతి స్త్రీయును తన తీరుబడి కాలములో కొంతసమయము మీబీదబిడ్డల బోధనకయి వినియోగించినచో దేశమునకమూల్యమగు సేవచేసిన వారగుదురు. దీనివలన ప్రస్తుతపు పాఠశాలల కొఱతయు, ఉపాధ్యాయినుల కొఱతయు కొంత వరకు దీరును.

స్త్రీవిద్యా విధానము గూర్చి జరిగినచర్చ కొనియాడదగిన రెండవ విషయము. నేటిబాలికల విద్యావిధానము, బాలురవిద్యా విధానమునే అనుకరించి యున్నది. ఇది సరియయిన పద్ధతి కాదు. దీనివలన స్త్రీవిద్య యొక్క ముఖ్యాశయములు విఫలమయి పోవుచున్నవి. శారీరక మానసిక, నైతికాభివృద్ధికి దోడ్పడునది విద్య. పురుషుల ప్రయత్నములకు చేదోడు వాదోడుగనుండి, కష్టసమయములలో సాహసమొసగుచు, గృహమును శాంతి సుఖధామముగ చేయుటకుగాను విజ్ఞాన వికాసము నొసగుట స్త్రీవిద్య యొక్క ముఖ్యాశయము. పురుషులకొఱకేర్పరచబడిన విద్యావిధానము ననుసరించి యుండినచో, స్త్రీవిద్య యీ ఆశయమును పూర్తి చేయజాలదు. అట్టివిద్య నిష్ఫలము.

స్త్రీల యవసరములువేరు. వానిని గుర్తెఱిగి తదనుగుణ్యముగ విద్యగఱుపవలెను, అనుదిన జీవనమున కుపయోగపడునట్లు గృహమేధి అర్థశాస్త్రము, (Domestic Economy) ఆరోగ్య సూత్రములు, చికిత్సలు మున్నగునవి వీరికితప్పక గఱుపవలెను. తదుపరి కళలు, శాస్త్రములు మొదలగు గల ఉన్నత విద్యలు వలయువారభ్యసించుటకయి ప్రత్యేకముగ ఏర్పాటులు చేయవచ్చును. విద్యావిధానములో ఇండియా నేడొక మార్గసంధినిలే యున్నది. ఇకమీదట స్త్రీలు ఏమార్గము నవలంబించవలెనో నిశ్చయించునెడ పైవిషయమును శ్రద్ధతో గమనించవలెను.

ఇక మూడవ విషయము ఉపాధ్యాయినుల ఆవశ్యకత. బోధకులు (Teachers) సత్పౌరసూత్రధారులు. ప్రజాతిప్రతిభయైనను వీరి కృషిఫలితమే. చిన్నపిల్లల బోధనకు పురుషులకంటె స్త్రీల నియోగించుట శ్రేష్ఠము. శాంతి, సహనము, సానుభూతి వీరియందెక్కువ. అందుచే చిన్నపిల్లల మనోవైఖరిని గ్రహించుటయందును, [illegible]ముగ బోధించి పాఠముల నచ్చజెప్పుటయందును వీరు నిపుణులుగ నుందురు. అవసరమగు బాలికా పాఠశాలల నడుపుటకును, పూర్తిచేయుట కెందఱో సుశిక్షితలగు ఉపాధ్యాయినులు కావలసి యున్నారు. ఒక స్త్రీ కేవలము పరిజ్ఞానమున్నంతమాత్రముననే సద్బోధకురాలు కానేరదు. దీర్ఘదృష్టి, స్వార్థత్యాగము, స్వ[illegible]యందు శ్రద్ధాభక్తులు, కలిగియుండవలెను. విద్యాబోధన అత్యుత్తమ వృత్తియనియు దాని నవలంబించుట గౌరవ ప్రదమనియు ప్రతి బోధకురాలును నమ్మి కార్యమునకు పక్రమించవలెను. అప్పుడే వారికృషి దివ్యమగు ఫలితములకు కారణమగును. ఈ ఉన్నతపదవిని స్వీకరించుటకు ఉత్తమ తరగతుల స్త్రీలు పూనుకొనవలెను. ఈవృత్తియెడ నేడుగల తుచ్ఛభావమును మాని, భక్తి మర్యాదలతో జూచి, బోధకులకు సౌకర్యములు కలిగించుచు, ప్రోత్సాహము నొసగినగాని, ఈ యవసరము పూర్తి కాజాలదు. అంతేకాక విద్యావ్యాప్తికి నిరోధము కలుగుచునే యుండును. కాన ఈ బోధకుల శిక్షణకొఱకు ప్రభుత్వమువారు బోధనాలయముల స్థాపించునటుల స్త్రీవిద్యా సంఘమువారు ఒత్తిడి కలిగించవలెను.

భారత శాసనసభ

రిజర్వు బ్యాంకిబిల్లుపై చర్చ

మూడు దినములు సెలవు ముగిసిన పిమ్మట భారత శాసనసభ ఫిబ్రవరి ౨౦వ తారీఖున సమావేశమయ్యెను. సభ ప్రారంభమగుటకు పూర్వము స్వరాజ్య పక్షమువారు సభలో లేరు. కొన్ని ప్రశ్నోత్తరములు ముగిసి రిజర్వు బ్యాంకిబిల్లుపై చర్చ ప్రారంభము కాగానే ఆంతయు సభ ప్రవేశించిరి.

రైల్వే బడ్జెటు

23, 24వ తేదులయందు రెండు సభలలోను బడ్జెటుపైచర్చ జరుగును. 24 మొదలు 28వ తేదివరకు భారత శాసనసభయందు రైల్వే బడ్జెటు గ్రాంటులపై సమ్మతులు పుచ్చుకొనబడును.

రిజర్వు బ్యాంకి బిల్లు ఆర్థికసభ్యుని ప్రకటన

పిమ్మట సర్ జేమ్సుగ్రిగ్గు గారీక్రింది ప్రకటనము గావించిరి.

భారత శాసనసభ అధ్యక్షుని నిర్ణయమును ఇండియా ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించి క్రొత్త రిజర్వు బిల్లునుపరిశీలనార్థము రిజర్వు బ్యాంకిబిల్లు మీదనే చర్చను సాగించవలయునని తీర్మానించుకొనిరి.

డిప్యూటీ గవర్నరులు

పిమ్మట సిమ్లా సమావేశమున వదలివేయబడిన భాగమునుండి చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. సిమ్లాలోనే 7 క్లాజులు ఆమోదింపబడెను. (రిజర్వుబ్యాంకి స్టేటు బ్యాంకికి నుండవలయునను సూత్రము సిమ్లాయందే ఆమోదింపబడెను.) 8వ క్లాజు బ్యాంకి డైరక్టరులకు సంబంధించినది. ఈ క్లాజునందు మొదటి సబ్‌క్లాజు బ్యాంకి గవర్నరు నియామకమునకు సంబంధించినది. ఈ క్లాజు సిమ్లా సమావేశమున ఆమోదింపబడెను. రెండవసబ్‌క్లాజు డిప్యూటీ గవర్నరులకు సంబంధించినది. ఈ క్లాజులపై చర్చ కొంతవరకు సిమ్లా సమావేశమున జరిగెను. చర్చ ముగియకపూర్వమే బిల్లును ప్రభుత్వమువారు మూలకు త్రోసిరి.

డిప్యూటీ గవర్నరులకు సంబంధించిన క్లాజుపై నేటిదినము మరల చర్చ ప్రారంభమయ్యెను.

బ్యాంకికి ఒక గవర్నరు ఇద్దరు డిప్యూటీ గవర్నరులు యుండవలయుననియు, ఇద్దరు డిప్యూటీ గవర్నరులలో ఒకడు భారతీయుడుగ నుండవలయుననియు ప్రభుత్వమువారి పక్షమున షుక్ గారు సిమ్లా సమావేశమునందే ఒక సవరణ నుపపాదించి యుండిరి.

ఈ సవరణపై చర్చ జరుగవలయునని అధ్యక్షుడు తెలిపెను. కాని ఎవ్వరు మాట్లాడనందున సవరణపై అధ్యక్షుడు సమ్మతులు పుచ్చుకొన ప్రారంభించెను. అప్పుడే స్వరాజ్యపక్షము వారందరు సభ ప్రవేశించిరి. ఈసవరణ నేను అధికసంఖ్యాకులచే ఆమోదింపబడెను. అనుకూలముగ ౬౩ ప్రతికూలముగ 45 మంది సమ్మతులనొసగిరి.

జీతములు

గవర్నరు డిప్యూటీ గవర్నరుల జీతము ఇవనపు మొత్తములను ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించవలయుననియు ఆమొత్తములకు తగ్గించు మొత్తములను బోర్డువారు జీతములక్రింద మంజూరు చేయుచుండవలయు ననియు సర్ బ్లాకెటుగారు నుపపాదించిరి. అధిక సంఖ్యాకులచే సవరణ ఆమోదింపబడెను.

ప్రేడుయూనియనులకు ప్రాతినిధ్యము

ట్రేడుయూనియనుల పక్షమునుండి రిజర్వు చేయబడిన ట్రేడుయూనియనులకు ఒక డైరక్టరును ఎన్నుకొనవలయునని యన్. యం. జోషిగారొక సవరణ నుపపాదించిరి. ౫ కోట్ల మంది కార్మికులున్నారనియు వారికి ఒక ప్రతినిధిస్థానము మొసంగుట న్యాయమనియు జోషిగారు చెప్పిరి.

కాని సవరణ అధిక సంఖ్యాకులచే నిరాకరింపబడెను.

కోఆపరేటివు బ్యాంకులకు ప్రాతినిధ్యము

కోఆపరేటివు బ్యాంకీల ప్రతినిధిని వ్యవసాయదారుల ప్రతినిధిగ గూడ పరిగణింపవలయునను సర్ బ్లాకెటుగారి సవరణ ఎట్టి చర్చలేక ఆమోదింపబడెను.

శాసన సభ్యులు డైరక్టరులుగ నుండవచ్చునా

భారతశాసన సభ్యులు ముగ్గురు డైరక్టరులను ఎన్నుకొనవలయునని జాయింటు సెలక్టుకమిటీవారు సూచించియుండిరి. ఈ క్లాజును రద్దుచేయవలయునని సర్ జేమ్సుబ్లాకెటుగారొక సవరణ నుపపాదించుచు ఇట్లు చెప్పిరి ——

శాసనసభ డైరక్టరులనెన్నుకొనుట ప్రాతినిధ్యము నిండదు. సిద్ధాంతము ప్రభుత్వమువారి ముఖ్యసూత్రమై యున్నది. శాసనసభ్యులకు అనవసరముగ ఈ విషయములందు జోక్యము కలుగజేసి రాజకీయములకును వ్యాపారమునకు ముడిపెట్టుట భావ్యముకాదని ప్రభుత్వమువారి ఉద్దేశము.

జమ్నాదాసు మెహతా

మెహతాగారు సవరణను ఆక్షేపించుచు ఇట్లు చెప్పిరి. — రాజకీయములకును వ్యాపారమునకును ముడిపెట్టుట భావ్యము కాదను సూత్రమును నేనుగూడ అంగీకరించుచున్నాను. కాని ఈ సందర్భమున ఒక్కవిషయమును గుర్తుంచవలెను. ఇండియా ప్రభుత్వము బ్రిటిషు కామన్సునందుచేయబడిన రాజకీయ ప్రస్తాపనయొక్క ఇదివరకే సిద్ధాంతమై యున్నది. ఒక రాజకీయ ప్రస్తాపనకు లోబడిన రాజకీయ ప్రస్తావనవారికి డైరక్టరులను నియమించు అధికారముండ, భారత శాసనసభవారు డైరక్టరులను ఎన్నుకొనకూడదని వాదించుట విపరీతముగ నున్నది. భారత శాసనసభలో కేవలము రాజకీయ నాయకులేకాక వర్తకసంఘముల ప్రతినిధులు వ్యవసాయదారుల ప్రతినిధులు ఆర్థికశాస్త్రములతో సంబంధించిన వారు నున్నారని గుర్తుంచవలెను. కావున శాసనసభవారు ముగ్గురు డైరక్టరులను ఎన్నుకొనుట అవసరము.

తరువాత తీవ్రముగ చర్చజరిగెను. అమీరుల్లాఖాను అన్వరుల్లజీము, సర్ విక్టరుసాసూను, బ్లాకెటుగారి పక్షమున మాట్లాడిరి. విద్యాసాగర పాండ్యా, జయకరు, సర్ పురుషోత్తమదాసు, లజపత్రాయి, శ్రీనివాసయ్యంగారు ఎదిరించిరి. పరిణామము తేలలేదు. సభ వాయిదా వేసిరి.

గురువారపు చర్చ

భారతశాసన సభ సమావేశము కాగానే ఐడ్డీ మొత్తము అధికముకాకుండ నిషేధించుటకై మహమ్మదు యామీనుఖాను గారొక బిల్లును ప్రవేశపెట్టిరి. ఎంతకాలమైనను అసలుకన్న ఐడ్డీ అధికముగ నుండకూడదని యామీనుఖాను గారి బిల్లు సూచించుచున్నది. యామీను ఖానుగారు బిల్లును బలపరచిరి.

బిల్లును ప్రవేశపెట్టుటకు అనుమతి ఇవ్వవలయునను ఉపపాదనము ఆమోదింపబడెను.

పునస్సంధాన వయోనిర్ణయము

పిమ్మట డాక్టరు గౌరుగారు పునస్సంధాన వయోనిర్ణయపు బిల్లును ప్రవేశపెట్టిరి. అవివాహితులను ౧౮ సంవత్సరముల యువతులతో సంభోగించుట వివాహమైన ౧౩ సంవత్సరముల యువతులతో సంభోగించుట నేరమని ఈబిల్లు నిర్ణయించుచున్నది.

డాక్టరు గౌరుగారు బిల్లును ప్రవేశపెట్టుచు ఇట్లు చెప్పిరి ——

౧౯౨౯వ సంవత్సరపు చట్టమున నిర్ణయింపబడిన పునస్సంధాన వయోనిర్ణయమును ప్రజాభిప్రాయమును బట్టి హెచ్చించుటకై ఈబిల్లు తేబడినది. ఈ మార్పును ఆమోదించుచు ఇంతకుముందు నివేదికలు గావించిన పలు మహాజనులు సభవారికి సమర్పించిరి. బాల్య వివాహములవల్ల యువతులలో మరణసంఖ్య అధికముగనున్నవి. చిన్న వయస్సునందే బాలికలు గర్భము ధరించుచుండుటచే జాతి ప్రయత్నము క్షీణించుచున్నది. ప్రభుత్వమువారీ విషయమై శ్రద్ధ వహించిన గొప్ప అన్యాయము గావించినవారయ్యెదరు. సాంఘిక అభివృద్ధి ప్రభుత్వమువారే నిరోధించి సర్కారుపై తమ పరిపాలనమును శాశ్వతమొనర్ప ఉద్దేశించుచున్నారని ప్రజలు సందేహించుటకు అవకాశమేర్పడును."

హరి బిలాస శార్దాగారు బిల్లును బలపరచిరి.

క్రెరారుగారు బిల్లుపై మాట్లాడుచు ఇట్లు చెప్పిరి.

ఈ సంస్కరణమును కొనసాగింప గోరువారు బుద్ధులతో కృషి సలుపుచున్నందులకు వారిని అభినందించుచున్నాను. జాతి యాభివృద్ధికి ఈ సంస్కరణము మిగుల అవసరమని అంగీకరించుచున్నాను. కాని క్రమముగ చట్టములందు గొప్ప మార్పులను గావించుట సరియగు పద్ధతికాదు. ౧౯౨౯ సంవత్సరమున నియామకము చేయబడిన చట్టపు ఫలితములను గుర్తింపకముందే మరియొక చట్టమును తయారుచేయుట ఉచితముకాదు. ౧౯౨౯ సంవత్సరపు చట్టపు ఫలితములను గురించి నివేదికల నంపవలయునని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములవారిని కోరియున్నారు. ఆ నివేదికలు రాగానే ఈవిషయమై ఆలోచించి బాల్య వివాహముల నిషేధించు విషయమై చట్టమును సవరణ చేయుట తగునా యనుచువలె నొసగ ఒక విచారణ సంఘమును ఏర్పరుప వలయునని ప్రభుత్వమువారి ఉద్దేశమై యున్నది. ఇది మిగుల ముఖ్యమగు విషయమగుటచే త్వరపడుట సరికాదు. ఈ విధమున ప్రభుత్వమువారు ప్రసరింపవ ఉద్దేశించుటచే ఈబిల్లు విషయమై గౌరుగారు పట్టుపట్టరని తలచుచున్నాను. స్వరాజ్యపక్షమువారు సభలో లేని అవకాశమును గైకొని గౌరుగారి బిల్లునకు అభ్యంతరములు కలుగజేయవలయునని ప్రభుత్వమువారుద్దేశించుటలేదు."

అజపతిరాయి గారు ప్రభుత్వసభ్యుని సరసముగు ప్రత్యుత్తరమునకు సంతసమును తెలుపుచు ఇట్టి విచారణ సంఘమును త్వరలో ఏర్పరచుట అవసరమనిరి.

సభవాయిదా వేయబడెను.

శుక్రవారపు చర్య

భారత శాసనసభ తిరిగి సమావేశమయ్యెను. జేసిలు భాకేటుగారు రిజర్వు బ్యాంకి బిల్లు విషయమై ఈ క్రింది ప్రకటనము గావించిరి.

క్లాజు ౨ నిరసించుట, హానికరమగుట చేతను, బిల్లుపట్ల సభయొక్క అసమ్మతిని దెలుపుటచేతను, రిజర్వు బ్యాంకి బిల్లుపై చర్చను ప్రభుత్వమువారు యిప్పటికి చాలించి, వాయిదా వేయుచున్నారు

అంత్యక్రియలు

కాంగ్రెసువారి పక్షమున జమ్నాదాసు మెహతా గారు మాట్లాడుచు తాము తప్పుదారిని ప్రవర్తించుచున్న విషయమును ప్రభుత్వమువారు రిక్వైడైనను గుర్తెరుగుట సంతోషకరమగు విషయమనిరి. పలువురిట్లే బలికిన తదుపరి అధ్యక్షుడు ఇటుల నుడివిరి — ఈబిల్లు వాచేరిలో నున్నది. ఈవిషయమై ఎట్టి ఉపపాదనము గావింపబడకున్న బిల్లుక్లాజులను ఒకటివెంబడి ఒకటి వోటుకు పెట్టెదను.

కబీరుద్దీను గారు:—బిల్లుపై చర్చకాల నిర్ణయము లేక అపుడల చేయుమని ఉపపాదించుచున్నాను.

ఈ ఉపపాదనము అంగీకరింపబడెను.

అంతటితో సభ సోమవారమునకు అప్రుడల చేయబడెను.

కృతజ్ఞతలు

ఈ సంవత్సరమున సుజాతకు ఈ క్రింది విరాళములు వచ్చినవి. వీనిని సంతసముతో నందుకొనినాము.

౧. మ. రా. రా. అక్కినేపల్లి జానకిరామరావుగారు, దేశముఖు, కొండగడప వెనుకటి రు. ౫౦ లు గాక. రు ౫౦

౨. వేలూరి రంగధామ నాయుడు గారు, రెడ్డిపల్లి ఆంజనేయస్వామి ఒడ్డు, రు ౨౫

మొత్తము ౭౫-౦-౦

సుజాత వ్యవస్థాపకుడు

రయ్యత్

(ఉర్దూ వార పత్రిక)

జనవరి ౨౦ వ తేదీ మొదలుకొని ప్రతి గురువారము హైదరాబాదునుండి వెలువడును. ఇండు,దేశవాసుల కనుకూలములగు నైతిక, సాంఘిక, విషయములును ముఖ్యముగా రాజకీయ విషయములును, సమయానుకూలమున యోగ్యమగు చిత్రములును, ముద్రింపబడును. ఎబల్ క్రౌన్ సైజున ౧౨ పేజీలతో నుండును. సంలి చందా రు ౬-౦-౦ లు.

మేనేజర్ రయ్యతు కార్యాలయము

త్రూపు బజారు, హైదరాబాదు దక్కన్

గ్రామ సమాచారములు

ఉస్మానాబాదు

ఇటీవల ఇచ్చటి న్యాయస్థానమును పరిశీలించుటకై డాక్టర్ నవాబ్ నాజిర్ యార్ జంగ్ బహద్దరు (హైకోర్టు న్యాయమూర్తి) గారు దయచేసిరి. వీరు రెండు దినములు వకీళ్ళను తమవద్ద సమావేశపరచి, న్యాయస్థానములకును, వకీళ్ళకును ఉండవలసిన ఉత్తమ సంబంధములను గూర్చియు, స్థానిక వకీళ్ళకుగల కష్ట నిష్ఠురములను గూర్చియు తెలిసికొని అట్టివిశ్వరలో తొలగింప బడునని అభయ మొసగిరి. పిమ్మట గోలాపురము మార్గమున నవాబుగారు ఇతర ప్రాంతములకు వెళ్లిరి. ఇచ్చటి జైన మందిరమునందు విగ్రహమును ప్రతిష్ఠించుటకు ప్రభుత్వమువారి అంగీకారము వచ్చినది. శాలూరు దాదుగారు తగిన ఏర్పాటులచేసియున్నారు. ఈ మహత్కార్యము నిర్విఘ్నముగా కొనసాగునని నమ్మబడుచున్నది.

గుల్బర్గా

విఖ్యాతి దేశభక్తులగు సేలము విజయరాఘవాచార్యులుగారు మద్రాసునుండి డిల్లీకి వెళ్లుచు మార్గమధ్యమున నిచ్చట దిగిరి. ఇచ్చటి పెద్ద మనుష్యులను గలసికొనిరి. నూతన విద్యాలయమును దర్శించి పరిశీలించిరి. విద్యార్థులకు వారి కర్తవ్యములను గురించి ఇంగ్లీషు భాషలో నుపన్యసించిరి. మహారాష్ట్ర భాషలోనికి వారి యుపన్యాసము అనువాదింప బడి విద్యార్థులకు బోధింప బడెను

ఇచ్చటి రామ మందిరమందు ఇటీవల ఉత్తర హిందూస్థానమునుండి వచ్చిన ప్రచారకులగు శ్రీమంగళ దేవజీగారు, హిందూ సంఘముయొక్క ఉద్దేశపు కారణములను గూర్చి మూడు ఉపన్యాసములును, కర్మ సిద్ధాంతమును గూర్చి రెండు ఉపన్యాసములును చేసిరి

ఈ నగరమున మహమ్మదీయ బాలుర కొరకై ఒక అనాథాలయము కొంత కాలమునుండి పనిచేయుచున్నది. దీనికి ప్రస్తుతము హాసనొద్దీను సా॥ వకీలుగారు కార్యదర్శి. ఇటీవల వీరు ౮౦ వేల రూపాయల వెలకొక మంచి మందిరమును కొనిరి. ఇందులో ౨౫ వేల రూపాయిలు సర్కారువారిచ్చినటని యొకవదంతి కలదు. యదార్థము దైవమున కెరుక!

మంథెన

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాలము

శనివారమునాడు ప్రొద్దున సుమారు రెండు గంటలవరకు లక్కపొగ మిక్కుటముగ వ్యాపించియుండెను. పది మూరలమీదట నున్న వస్తువు సరిగా నగబడ కుండెను.

తేట వాత వారమంతయు నెండలుగాయుచుండెను. ఇప్పుడు ఉష్ణ మధికముగా నున్నది

ఆగమనము

నేడు టి. జె టాస్కర్ గారును మాదేదారు గారును అవ్వల్ తాలూక్దార్ గారును పోలీసు మొహతిమింగారును మాయూరికి దయచేసి యుండిరి. తహసీల్ కచేరీని గాంచిరి. తరువాత గోదావరిపోయి యాత్రికులగావించి తిరిగి వచ్చిన ప్రభు కల్లోల వాహిని గ్రామము లోనికి వచ్చుచుండుట యెందుకు గోయుట మొదలగునవి తిలకించిరి.

గ్రామవాసులు వారివెనుకట ఈ క్రింది విషయములపై దరఖాస్తు నిచ్చుకొనిరి —

(౧) ఇంటి పన్ను వెలుతురు పన్ను తొలగించుటపై దరఖాస్తుకు వారు సుమలు తొలగి ... మనియు వీధులను గ... వీ ముల నుంచెరగుయు రోడ్డు బాగుచేయ బడునని యు సెలవిచ్చి

(౨) తహసీలు రొక్కముగ పనులు చేయవప్పుడు పటేలు పట్వారీలు నూటికి ఒడిమూపాయిల వంతున నధికముగా వసూలు చేయుచున్నారని కనుక నద్దాని వాపుట!

ఈ విషయమున గూడ తగుశ్రద్ధ పుచ్చుకొందుమని సెలవిచ్చిరి

నేడే పదునొకండు గంటలకు తిరిగి వెడలిపోయిరి. కల్లోల వాహిని గ్రామములోనికి వచ్చుచుండు విషయమై గ్రామస్థులు నోటనే మొఱబెట్టుకొనియుండిరి.

ఉపనయనములు

మాయూర సుమారొక నెలనుండి వడుగులు జేయుచున్నారు. వడుగుల నిమిత్తము మితవ్యయము నెనర్పుచుందురు. విశేషమేమన గ్రామస్థులలో చాల మంది యితర దేశములకేగ జూచుచుండియు నవ గ్రామములోని యూరిదలసు గష్టదాయిని యగు అమితవ్యయము నేల దొలగింపరో తెలియదు!

బాలకొండ

(స్వకీయ విలేఖరి)

"విద్యాస్థితి"

ప్రజాహిత కార్యములందేమి, విద్యా విషయములందేమి, కడు హీనముగ నున్నదని చెప్ప నోరాడకున్నది. చెప్పకపోయినను విధిలేదు. ఏమి చిత్రమో కాని ఇచటి ప్రజలు విద్యయనిన ఇచ్చగింపరు. కొందరు మహమ్మదీయ ప్రముఖులు ప్రభుత్వము పాఠశాల విషయమై అనేక విజ్ఞాపనపత్రములు విద్యా శాఖవారి కర్పించగ, మొన్న జిల్లానుండి నాయబ్ సాహెబుగారు విచ్చేసి ఇచటి సంఖ్య లిఖించుకొని పోయినారని వినికిడి. కాని, నేటివరకు ఫలితము లేదు. ముకొనరాదు, పైవారు దయచేసినపుడు ప్రజలందరు తమ ఇబ్బందులు విశదీకరించ లేదట! కడు చిత్రము ప్రజాహిత కార్యములు చేయదలచినపుడు పలువురు కలసి పని యారంభించుట అత్యవసరము కాని నిస్వార్థముగ కొలవ్వారు మొదట్టుట ధర్మమా! ఇతర తూష్ణీ భావమేల! ఇతరులకు విసువు గలుగుచున్నది కాని, స్థానికులకు ప్రజాహిత కార్యము పట్ల ఉత్సాహము కలుగుటలేదు

"తాళపత్ర గ్రంథములు"

ఈ గ్రామములో బ్రాహ్మణ గిరిరాజము పంతులు ఇంటిలో, తాళపత్ర గ్రంథములు కలవని వినియున్నాము. కావున హైదరాబాదు యాకూతుపురములో నున్నారు పరిశోధక సంఘమువారీ విషయమున గమనించెదరు గాక

"ఆగమనము"

నేడు కోర్టు అహ్ సద్ధునుండి స్పెషల్ అధికారి వచ్చియున్నారు. ఇక్కడి ధీమానులు మూలు కొరకు వచ్చిరని జనశ్రుతి వదంతి

"నేరేడుపండ్లు కంబు"

(శ్రీనివాసులు అతిమ్యాంధ్ర విద్యార్థి, ఫ్రెంచి యూనాం.)

"పళ్లో! పళ్లు! నేరేడుపళ్లు" అని కేకలిడుచు, నొక స్త్రీ బాలాంగన. సుమారు ఏడెనిమిదేండ్లు ప్రాయపు దై నచ్చటచ్చట గొన్ని రంధ్రములుగల మాసిన చేలమును మేనుదాల్చి, శిరంబున గొన్ని నేరేడుపండ్లగంప నిడి, నొక వీధినిండబడి పోవుచుండెను. కొందఱు బాలురామెను పిలచి యెవరికి కావలసిన పండ్లను వారడీసుకొని తినవలె నామెకిచ్చుచుండిరి. ఇట్లామెకు పలు రెండు మూడు కోమటిండ్లకరగి, నచ్చట గొన్ని పండ్ల నమ్మి, నొక గృహాభిముఖురాలై మరలెను. ఇంతలో "ఏమే మాలా, యీలాగురావే!" యనెడి స్త్రీనాదము మాసలి వీనులనాకర్షింప, దన్నెవరో పిలుచుచుండెదని నిటూ నటూ పరికించుచున్న సమయంబున నొకయింటి కిటుకీయు చప్పుడు వినబడెను. అచటనుండి నొక బ్రాహ్మణి మందహాసిత వదనారవిందయై యిట్లు పలుకరించెను.

బ్రాహ్మణి:—ఏమే మాలా! అమ్మకొనవేమిటే?

మా:—అమ్మా, నేరేడుపళ్లు

బ్రా:—నేరేడు పండ్లా! మంచివేనా?

మా:—మంచివేనండీ! యియ్యాలబొద్దున్న కోసుకొచ్చానండి

బ్రా:—ఏవీ కొంచెము చూపించు, యిట్లారా యని సయ్యాటకుమాల భద్రముగా నాపండ్లగంప దించి, దన ముఖములోనికిచూచి, "ఏమండోయ్! ఒకసారిట్లావస్తారా" యని బిలచెను. ఒకటి రెండు నిమిషములైన తమనాడొయొక పురుషవ్యక్తి నొసట విభూతియు, మొలకొక యంగవస్త్రమును దన చిరుబొజ్జపై వ్రేలాడుచున్న జందెమును తన రెండు కరంబులచే వాడించుచు, నా గుమ్మమున కడ్డముగా బ్రత్యక్షమయ్యెను.

బ్రా:—ఏమండి! నేరేడుపండ్లట! కొన్నిపుచ్చుకుంటారా?

భర్త:—ఆ.., నేరేడుపండ్లా! ఎందుకవి! యీ వర్షాకాలములో నవి చాలా జబ్బు చేస్తవి.

బ్రా:—అది తినవలెనని యాశ జనించుచున్నది! కొని పెడుదురూ!

భర్త:—ఏవీ! యెవరమ్ముచున్నారూ?

బ్రా:—అదిగో అమాల! అమాల తెచ్చినది

భర్త:—ఎవరూ మాలదా! కంచు విప్పుకొని వ్రాల్లాడుచుంటివా?

బ్రా:—ఏమండి! ఇట్లా అడుగుచున్నారు

భర్త:—ఛీ! ఛీ! నీకింత బ్రోధపడలేదా! అమనిషి

బ్రా:—ఆ తెలిసినది! అది మాల యనియూ మీ యభిప్రాయము!

భర్త:—అవును. ఎన్నో సారులు నిన్ను యీ విధ ముగా మందలించుచున్నాను. ఇంతకు నీవానుండ కొరంబునకేబడుట ప్రయత్నించు చున్నావు యీసారి మాత్రము బాగుగ యాలోచించు చెప్పుటవారు చూచిన మనల నాక్షేపింతురు!

బ్రా:—ప్రస్తుతం నాపూర్తి చెదరనీయకుండి! చాలా యాశగా నున్నది కొన్ని పండ్లు కొనిపెడుదురూ!

భర్త:—నిమతి యింటిశము ఏ రెండు మాసముల క్రిందటనే చెదరినది. ఆ హేతుచంపు చదివిన మూలమున కొన్ని గ్రంథములు నీ చేతికి దొరకబట్టి యిట్టి ప్రగల్భములు కొట్టుచుంటివి. అసదానికి చనుచెనుకనెడి పెద్దల వాక్యంబు లిప్పుడు సార్థకంబు లగుచున్నవి!

బ్రా:—ఓహో! మీరు చాలా బుద్ధిమంతులు, ఏమండీ! యీమనస్య మీజ్ఞానము శూన్యమవుచున్నట్లు కనుపడుచున్నది; మీదాసురాలను కొరణ మరయవచ్చునా!

భర్త:—ఏమో! ప్రస్తావన మాకు చున్నట్లున్నది! నీవంటి యాడువారిద్దఱు ముగ్గురి సమీపంబు నున్నయెడల "బ్రాహ్మణ కులమునకు కళంకము వాటిల్లు" ననుటకు సందేహ మొక్కింతయు గన్పట్టదని వేరే చెప్పనక్కరలేదు

బ్రా:—సరి బాగానేయున్నది! మీరన్నట్లు వసుమతో నున్నారా!

భర్త:—నా యిష్టానుసారముగా నేను నడిపించెదను నా ప్రవర్తనతో నీకవసరమేమి?

బ్రా:—ఎందుకండి యీవాదము! "మాల" యనెడి రెండక్షరములను నొక కవీశ్వరుడే యర్థము దీసెనో యా గ్రంథము వారముదినముల క్రిందట మీకు చదువనందలి సారాంశము నాకు విప్పి చెప్పితిరి గదా! అవిశ్వముగా వారుకూడా మనవంటివారే యని మీకును తెలియును! పూర్వాచారము లెట్లున్నప్పటికి యిప్పుడు వారు నవనాగరికులై, చదువరులై యున్నారు. మొన్ననే వారు పదిమంది వచ్చి కలసి, నెప్పుచుండగా నేను వారిని పలకరించే సరికి మాలలనుకొలేను. ఆ సమయంబున మీరు వారు తటస్థించినయెడల మీరన్నటువంటి మనో వ్యాధియుక్తమనాయుతిచే వారిని దూషించక విడువరని నిక్కము నక్కాణించుచున్నాను. కాని మీకు ఒక ఆదిమాంధ్రుడు "ఒక సిల్కు కండువా, ఒక గొడుగు, ఒక పట్టుకోటు" బహుమతిగా నిచ్చినవాడు గదా మీకు లేకమాత్రము విశ్వాసము లేక అటువంటి పరోపకార హృదయులపై మీకింత ద్వేష మెందుకండీ? పాపము వారు చాలా యమాయకులు సుమండీ?

భర్త:—వాడిచ్చినటువంటి వస్తువులు కూడ క్రొత్తవి వాటికంటు లేదు.

బ్రా:—ఓహో మీ పండితత్వాన మిప్పటి సంగతులు స్పష్టమగుచున్నది. బహుమతులు ప్రాతవయినా క్రొత్తవయినా నవి యందుకొనుట కంటు లేదు కాబోలు! మీరు మారరే! ప్రయాణములో చేయు వ్యక్తిచాకమలు లెక్కించ వీలులేదు. "అదను మొక్కటి; దేశాచారమునకో లేక మీ యిష్టాను సారమునకో మత్తునిస్తువుల సేవించుట, కొరవపు పదార్థము లారగించుట, లేదనది; మీరు నానుంకొలు విహారమున కరిగేటప్పుడు రాత్రి శయనగృహ మలంకరించినప్పుడు మీరాచరించు మర్యాదభిచారము లన్నియు మన శంకరరావుగారి కేసరిలో చెప్పిరట, అతని మూలముగ మీయొక్క గుప్త ప్రహ్లాదమంతయు బట్టబయలైనది. ఇంకను మీ ప్రగల్భములు చాలించ వుండేరిగదా" అని అమెయిట్లు నా పంక్తిని దచ్చట నిలువ నిగ్గువెతలో లేక దన పిచ్చిచేతనో "శిక్షించబడిన కొమకో! నన్ను కష్టముల పాలు చేయుదుమని లోనికరిగెను. అంతట నా దయార్ద్ర హృదయురాలు నమ్మ్యాణి "ఒక అణా" పండ్లు దీసుకొని, పైకము చెల్లించి భర్త ననుసరించెను.

ఈ పండితుడు దన మతాచార మూనలక్షణోచి దూర దేశములలో నున్న పుడు మా ఆదిమాంధ్ర సోదరులతో తత్సమయానుసారముగ ప్రవర్తించిన ప్రవర్తనను మనము వీరిని కొంచెము క్షమించినచో యుండవలసినది. కాని "వినాశకాలే విపరీత బుద్ధి" యన్నట్లు వీరి బుద్ధి మాంద్యమునకు బాగుపడుట మంచిదని నా యభిప్రాయము.

వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యము

చాట్రాతి లక్ష్మీనరసమాంబగారు

స్త్రీలకు స్వాతంత్ర్యమియ్యరాదనియు వనితలు బలహీనులనియు, స్త్రీలకున్నత విద్య యనవసరమనియు, స్త్రీ, పురుషుని ప్రాపంచిక సౌఖ్యమునకే సృజింపబడినదనియు చెక్కుమంది భావించుచున్నారు. స్త్రీలకు స్వాతంత్ర్యమీయుమని యే శాస్త్రమందున గానరాదు గాని పురుషులను దమకుఅధర్మములవదలి, మాంస భక్షణము, సురాపానము, సేవకావృత్తి, వారాంగనా సాంగత్యము, జూదసాత్క్యములిచ్చుట, చుట్ట, బీడి, సిగరెట్లు కాల్చుట, తలిదండ్రుల దూషించుట, ధర్మపత్నిని బాధించుట, మున్నగు కృత్యముల జేయుమని మాత్రము శాస్త్రములందు విధింపబడినది కాబోలు. శాస్త్రము స్త్రీ కొఱకే యేర్పడలేదు. స్త్రీ పురుషుల కిద్దరకునై యేర్పడినది. పురుషుడు స్త్రీని పాలించు వాడు భరించువాడు గాన, భర్త యనబడువంటుడు తిన విధినిదాను స్వకమముగ జేసికొనిన యతడు గడ యున్నలకు బోధించుటకు నన్యుల బాలించుటకు నర్హుడగును. (ఉదాహరణ) ఒక యుద్యోగస్థుడు తన న్యాయ్యమైన క్రమము దప్పినక్రమించినచో వాని యధికారమునుండి మన ప్రభువువారు తొలగించుచుండిరి గదా! పురుషులు ధర్మప్రవర్తనము నుండి పృథుపతనము నొందినచో ధర్మాధికారులెట్లయ్యెదరు? కొందఱు పురుషులు నీతి బాహ్యులై స్వప్రయోజనపరులై తమ యుత్తమపదములనుండి ధర్మచ్యుతి నొంది స్త్రీలను పలు తెరంగుల బాధించుటయు వారికి విద్యా వివేకములకవకాశ మీయకయు పసమంపోయుములనిరే వారి చేత నీ దేశోద్ధారకులగు మహాశయులు సభలందు స్త్రీ పురుషులు విద్య సమానార్హులని చర్చించుచుండిరి. ఇంక స్త్రీ, సభకు రాజవదని కొందరందురు. స్త్రీలకు పురుషులవలన బాధకలిగినప్పుడు తన్నివారణార్థము న్యాయస్థానమునకు వెళ్లుట లటస్థించుచున్నది. ద్రౌపది అంతఃపుర కాంతగదా, సభకు నేల వెళ్లినది? ఆమె భర్త ధర్మరాజు ధర్మచ్యుతినొందుటచేత గదా! ఆతడు ముందుతాను పందెము బెట్టుకొని పిదప ద్రౌపదిని పందెము పెట్టుటచేత తానావిషయమై సభ్యులను విచారించినది. పురుషుడు ధర్మమునుండి భ్రష్టుడయి స్త్రీని బాధించునప్పుడు స్త్రీ న్యాయాధికారికి చెప్పుకొనుట ధర్మవిరుద్ధమా? స్త్రీని పురుషుడు బాధించుట ధర్మమా! ఏమీ న్యాయవిచారము! స్త్రీ పురుషు లిద్దరు వ్యక్తిత కలవారగు పర్యంతము స్త్రీ చెత సాక్ష్యమును గనుక స్త్రీ విద్యావంతురాలు కానప్పుడు పురుషుడు యోగ్యుడు కానేరడు. స్త్రీలకున్నత విద్య పురుషులతో బాటు నేర్పించుట ధర్మమని పురుష లోకమునకు విన్నవించుటకై స్త్రీలు సభలకేగుచుండిరి. స్త్రీ పురుషుల క్షేమమునకై స్త్రీ చేయు కార్యము ధర్మవిహీనమా! పూర్వపు స్త్రీలు విశేషవిద్యావంతులు పెక్కండ్రు కలరు. రాణీ మర్గావతి పద్మినిబాయి, వీరమతి, రాణీ సంయుక్త, తారాబాయి విదుషిద్యావిశారదలగుటచేతనే కదా! శత్రువుల బారినుండి మానభంగము కలుగకుండ కాపాడుకొన గలిగిరి. కావున స్త్రీ పురుషులతో బాటు సకల విద్యల నభ్యసింపవలయును. పూర్వపు స్త్రీల మాట యటుండగ ప్రస్తుత కాలములో, పునహాలో కర్వేమహాశయుడు స్థాపించిన విశ్వవిద్యాలయములో నెందరు స్త్రీలున్నత విద్యావంతులై పాటుబడుచుండిరి? ఆ స్త్రీలు గర్భధారణ ప్రసవాది శిశుపోషణాది కార్యము లాచరించుటలేదా! భర్తలతోను, బిడ్డలతో గూడియుండలేదా? స్త్రీలనందఱే చపలలనె తెల్లువా? మన యాంధ్ర దేశమున గుంటూరులో నున్న లక్ష్మీబాయమ్మగారు నెలకొల్పిన శారదానికేతనము మీరు చూడలేదా? కాకినాడలో నాళం పద్మనాభమ్మగారు స్థాపించిన వైశ్యవితంతు శరణాలయము మీరు చూడలేదా! కొందరు స్త్రీలిట్టి ఘనకార్యముల జేయుచున్నవారు కారా? మఱియు స్త్రీ పురుషునకర్ధాంగి గదా! పురుషుడు విద్యావంతుడై స్త్రీ విద్యావిహీనురాలై యుండినచో, (విద్యా విహీనః పశుః) అని పురుషుని సగ శరీరము పశుత్వమును, సగము శరీరము నరత్వము గలదియగును. పురుషుడు నరసింహావతార పురుషుడగుట. ఇప్పటి పురుషులు నరసింహావతారులు గనుకనే స్త్రీలనిట్లు బాధించుచుండిరి. మఱియు పురుషుని ఐహికాముష్మిక ధర్మములగు నిత్య నైమిత్తిక కర్మములకు స్త్రీ సహకారిణి. కనుకనే, పురుషునకు స్త్రీ సహభాగిని యనబడుచున్నది. పురుషుని వలెనే స్త్రీ చైతన్యమునొందిన ప్రాణముగల, ఆత్మగాని, చేతనా రాహిత్యముగల నిర్జీవ ప్రతిమ కాదు. పురుషుని సౌఖ్యమునకే స్త్రీ యేర్పడలేదు. సకల ధర్మ కార్యముల సహకారిణిగ నుండుటకేర్పడినది. భోగకాంతయు ధర్మపత్ని యనదగునుగదా? ధర్మపత్ని భర్తతో బాటు సకల ధర్మములనెఱిగి భర్తకు సహకారిణి కావలయును గదా! ఇప్పటి స్త్రీలున్నత విద్యావంతులు గాకపోవుట చేతనే చాలమంది పురుషులు చేయు సత్కార్యములకు విఘ్న కారిణులగుచుండిరి. ఇంక ప్రకృతి ధర్మముచేత విచారించినచో స్త్రీ పురుషులకు జనన మరణములు సమానమే కాని భేదము కానరాదు. అనగా మాతృగర్భమున పురుషుడు జన్మించినట్లే స్త్రీ జన్మించుచున్నది. పరమాత్మలు పురుషునకును, స్త్రీకిని సమానమే కాని భేదములేదు. ప్రాపంచిక సౌఖ్యమునకును సమానార్హులే. సాంసారిక బాధ నష్టములకు, సుఖదుఃఖములకును సమానులే. తమ విధిని దాటినచో నిరువురును ప్రభువులచే దండింపబడుచుండిరి. మఱియు పారమార్థిక విషయమై విచారించినచో భగవంతుడు సృష్టికర్త. తక్కిన జీవులందఱు స్త్రీ ప్రాయులు అనగా, జీవుల పునరావృత్తి రాహిత్యమునకు భగవంతుడే యవధిగదా? కావున దైవము విశేష్యము. స్త్రీ సృష్టి, భగవంతునకు విశేషణము అనగా [illegible] ము. జీవుల బరిపాలించుటకు దైవమే కర్త. స్త్రీ పురుష భేదము ప్రాపంచిక సౌఖ్యమునకై యేర్పడినది కాని యితరము కాదు. స్త్రీలు విద్య నేర్చి చెడిపోవుదురని కొందఱందురు; చెడిపోవుటకు విద్య కారణము గాదు వారి గుణమే. (ఉదా) వర్ష జలము మధురమైనను చవిటి నేలమీద బడి యుప్పు నీరగుచున్నది గదా! ఇంక, స్త్రీలున్నత విద్య నేర్చిన ననారోగ్యులయ్యెదరనుటయు పాశ్చాత్య విద్య యన్యభాష గనుక స్త్రీలేకాదు పురుషులును రోగిష్ఠివారగుచుండిరి. ఇప్పుడు కన్నులకు జోళ్లు బాల్యమందే ధరించుచుండిరిగదా? పూర్వపు పురుషులిట్లు ధరించిరా? మనుష్య జాతియంతయు సమానధర్మము కలదిగాని భేదము గలదిగాదు. లోకసేవ జేయుటకు స్త్రీకిని విధియై యున్నది, కాన విధియని చేయుదురుగాని పరులు మెచ్చుకొనుటకై చేయరు.

చందాదారులకు మంచితరుణము! త్వరపడుడు!!

గోలకొండ సంచిక

ఇంక ౫ మాసములకు మా పత్రికకు ౩వ సంవత్సరము ప్రారంభమగును. అప్పుడు ప్రత్యేక సంచిక యొకటి వెలువడును.

౧౦౦ పుటలకు పైగా నుండును. అనేక చిత్రపటములతో నుండును. సుప్రసిద్ధ పండితులు వ్రాయుదురు. వ్యాసములు, శాస్త్రచర్చ, పద్యములు, కథలు, చారిత్రిక పరిశోధన విషయములుండును.

చందాదారులకు ౧౦ అణాలు మాత్రమే. ఇతరులకు ౨ రూపాయలు.

ప్రకటనలు పంపువారిప్పుడే పంపుడు. ప్రకటన ధరలు చాల చౌక.

వివరములు తెలిసికొన గోరువారు— మేనేజరు

గోలకొండ పత్రిక

హైదరాబాదు.

అని వ్రాయుడు

ఈ పత్రిక ... ముద్రించబడెను

... ప్రకటించబడెను.

REG. No. N. 45.

REG. No. M. 218

గోలకొండ పత్రిక

సుల్తాను బజారు హైదరాబాదు, దక్కను

సంవత్సరము చందా రు. ౭-౦-౦

అర్ధ సంవత్సరము ,, ,, ౩-౧౨-౦

విడి పత్రిక ౦-౧-౮

శ్రీయుత

STAMP.

Printed and Published by K. Balakrishni Paidy at the Golkond Press, Troop Bazaar, Hyderabad Dn.